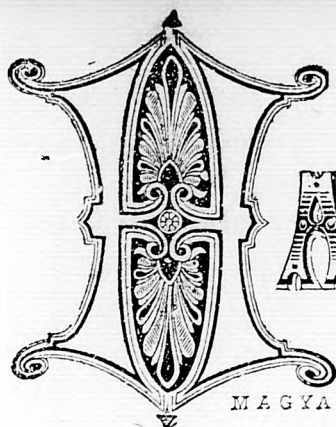

Budapest, 1882. Oktober 8.

38. szám.

HARMONIA

ZENÉSZETI KÖZLÖNY.

MAGYARORSZÁG ÉS A KÜLFÖLD MŰVÉSZETÉNEK
HETISZEMLÉJE.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ERNEY JÓZSEF.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓ HIVATAL:

váci-utca 3. szám, a „HARMONIA“ tarsulat
zeneműkereskedése.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre	6 frt
Félévre	3 frt
Negyedévre	1 frt 50 kr.

A „Koldus-művészek.“

Egy korábbi cikkünkben foglalkoztunk a »Revolver-művészekkel« és elmondtuk mindazt, ami ezeket jellemzi; most lássuk csak, hogy milyenek azok a »Koldus-művészek.«

Ezek szintén két kategóriába oszthatók. Az egyik kategóriába tartoznak azok az obscurus hangversenyzők, akik azt hirdetik, hogy egy szegény vagy beteg művész, vagy művésznő javára hangversenyeznek ami csak annyiban igaz, hogy a bevételnek maguk közt történő elosztásánál az illető obligát szegény vagy beteg művész vagy művésznőnek is juttatnak egy csekély részt; a második és szentelenebbek osztályába pedig azok tartoznak, akik ugyanazt hirdetik, de tényleg csak a saját zsebeik javára játszanak.

Van itt Budapesten egy pár ilyenmű kolompos, akik egyebet sem tesznek, mint ily hangversenyek rendezésén fáradoznak és ami a legbszszantóbb, csaknem mindig bizonyos, reájuk nézve kielégítő anyagi sikerrel.

Ezeknek a legtöbb esetben sikerül kevésbé tehetséges növendékeket is »szíves közreműködésre« megnyerni, akik minden díj nélkül vesznek részt a hangversenyeken, csakhogy neveiket nyomtatva láthassák és ingyen-jegyves tapsokban részesülhessenek.

A közreműködők egyikének mindenesetre hegedűtanítónak kell

lenni, akinek valahol egy 4—5 éves tanítványa van. Ezt aztán két hónapig a hegedű órákban egyébre sem tanítja, mint egy nótára, míg a gyermek úgy el tudja játszani azt a darabot, hogy meg lehet érteni.

Ekkor aztán a tisztelt szülők meglepetésével és beleegyezésével kiírják a műsorba, hogy a »4 éves hegedűművész« N. N. ezt meg azt fogja előadni.

Természetes, hogy az ily, ép oly lelkiismeretlen, mint arcátlan, de mindenesetre praktikus eljárásnak meg van a maga sikere. A 4 éves hegedűművésznek túlboldog szülei összedobolnak minden rokont, ismerőst, üzletbarátot: aki csak a lábát képes mozgatni és csak némi összeköttetésben áll a családdal, annak részt kell venni a hangversenyen.

A többi közreműködőknek is vannak ismerőseik és rokonaik, akik kötelességüknek tartják azt az áldozatot meghozni és így a tisztelt »Koldus-művész«, vagy művész-koldus urak elérik céljukat és a markukba nevetnek.

Természetes, hogy duplán vértezett fülhártyája legyen annak a szerencsétlennek, aki az ily hangversenyt kötelességből végig hallgatni kénytelen; de ez nem változtat a dolgon, mert az ily rokonságnak és ismerősöknek még az is kötelességük, hogy mindent jónak és szépnek tartsanak és a belépti díjat megfizessék.

És mit lehet az ily »Revolver- és Koldus-művészek« ellen tenni, kiknek egyéb céljuk sincs, mint a közönséget kizsebelni, a rossz ízlést terjeszteni és a művészi nevet lealázni?

Pellengérre kell őket állítani!

Rájuk mutatni a nagy sajtó útján, kiirni neveiket, lerántani a leplet működésükről és a lapok által figyelmeztetni a közönséget, hogy az ily iparlovagoktól óvakodják, mint tették és teszik azt a tisztességes hirlapírók a revolver-zsurnalistákkal szemben.

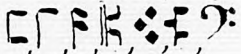
E sorok írója, aki mesterségére nézve hirlapíró, felhívja a művészeket, hogy az ily fajta egyéneknek a neveit és viselt dolgait tőlük telhetőleg iparkodjanak kitudni és az így begyűlt adatokat e sorok írójának rendelkezésére bocsátani, ki ez esetben a maga részéről kötelességének tartandja, ezt az ügyet a napi sajtó útján is szellőztetni.

Lantos.

alatt volt, F alatt volt éneklendő. — Ilyenmő neumairást legkorábban régi 10. századbeli olasz choruskönyvekben találni, és azért nem bizonyos, hogy Arezzói Guidó az első, ki a mai vonalrendszer alapkövét leraká; bár könnyen meglehet, hogy ezen choruskönyvek későbbi időkből valók. Az F-vonal fölé még egy második sárgát húztak, s ez volt a c. — Tehát épen a félhanglépések a solmisatió magvát képező »mi fa« helyei lettek vonalak által megjelölve, ami megint Guidó mellett szól, ki e két színes vonalról, mint saját találmányáról tesz említést.

A vonalakat, a színesítés mellett, még betűvel is ellátták, hogy ne támadjon kétség; így az F vonalra ráírták az F-et, a c-vonalra a c-t minden sor elején; későbbben, részint festékhiány miatt, részint azért, mert úgyis eléggé világosan jelöltettek, a vonalakat csak feketén hagyták és a sor elején alkalmazták a »k u l c s o k a t«, mert hisz azon betűk nem mások, mint a mi mai F vagy bassus-kulcsunk, és a c-kulcsok ősei. A copisták

keze alatt a C és F-ből lassanként lett. Arezzói

Guidó e két vonalhoz még kettőt tett, melyek eredetileg a pergamentre csak reákarcoltattak; ily módon jött használatba a négyvonalas rendszer.

Az énekeseknek e vonalok nagy könnyítésére lettek, legalább volt két támpont, (az F és c) melyekhez a többi hangot arányosítani lehetett.

De úgy látszik, hogy még mindig nagy nehézségekkel kellett megküzdeni, amenyiben a neumák, dacára a két segédvonal nagy előnyének nem nyújtottak eléggé tájékozást az énekesnek már alakzataik sokaságánál és bonyolódott formáiknál fogva, melyek, a hány mester, annyi-féleképen lettek értelmezve. Ekkor lépett a küzdőterre H u c b a l d sz. amandi szerzetes, Flandriából, ki mint igen tudományos fő, de különösen mint alapos zenetudós híres vala. és 930-ik évben, magas korban halt meg.

Mint hogy ő a neuma-írás legnagyobb ellenzői közé tartozott, megkísérle egy új hangjelzést alkalmazni, amely különböző latin betűkből állott. — De ez nem elégíté ki a szerző várakozásait sem, és egy másikat gondolt ki, amelynek magyarázatával kezdi »m u s i c a E n c h i r i a d i s« nevű művét. Az F betűt vevé alapul, mivel az egyházi hangnemeknek négy zárhanguk (Finales) van; ezen betűt négy változatban alkalmazta.

Az F betűnek felső vízszintes vonala volt e variációnak alávetve. Ha e felső vonal helyett egy fekvő S tétetett, ez D hangot jelölte; egy lefelé álló C az E hangot, egy felfelé álló C a G-t és az F betű fővonala, mely nem más, mint I, jelölte az F-et. Ezek voltak a négy zárhangok. (Finales.) Ha ezen négy forma balra fordított, a négy legmélyebb hangot adta, (grades) t. i. G, A, B és C-t az I jel N által lett helyettesítve; ha most az F betű lefelé fordítva és a jelek balról lettek alkalmazva (az N betű fordítva) származott a Finales-ok mellett felfelé levő négy hang: (superiores) t. i. a, b, c és d; végre a következő négy hang (excellentes) e, f, g és aa jelzésére a fordított F betű vonalának variánsai jobbra helyeztetek; az I helyébe két egymást metsző I, t. i. egy X betű tétetett. Ilyformán Hucbald négy tetrachordot kapott: graves, finales, superiores és

excellentes (és még két hangot ezek felett), oly beosztása a hangoknak, melyet a sokkal későbbi Ioannes Cotton és Admonti Engelbert is megtartott. A tetrachordban minden csoport négy jelei megkapták közlebbi elnevezésüket. Az első »archoos«, a második »deuterus«, a harmadik »tritus«, a negyedik »tetrardus«-nak neveztetett el, és így kapcsolattak egybe a csoport nevével, pl. archoos-graves, vagy deuterus-finales stb. Az egész systema alakja a következő:

arch. d. trit. tetr.	a. d. tr. t.	a. d. tr. t.	a. d. tr. t.
T T T T	F F F F	J J J J	E E E E
Graves	Finales	Superiores	Excellentes
G A B C	D E F G	a b c d e f g	aa bb cc

A két utolsó hangot nem határozta meg Hucbald, Oddo apát »fennmaradtaknak« (remanentes) nevezi őket. — Ez persze egyszerűbb alakú volt, mint az antik vagy pedig a neuma-írás, és előnye vala, hogy minden hangot magasság szerint határozott meg, de baja az volt, hogy nem tette szemléltetővé a hang emelkedését vagy esését, mert a szöveg fölé vagy közé alkalmaztatott, és természetesen egy sorban avval, nem úgy, mint a neumák, melyek bár nagyon határozatlan alakban, de mégis láthatóvá tették az esést vagy emelkedést.

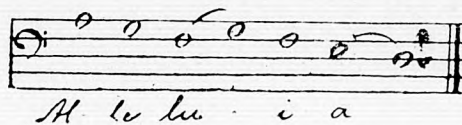
Ezen hiányon segitendő, Hucbald vonalakat húzott, melyek közé a szöveg egyes szótagjait írta a vonalak szélén pedig balra megjelölte, hogy egyik vonaltól a másikig egész vagy fél hang-e; az egészet T betűvel (Tonus), a felet S sel (semitonus) jelölte meg, így:

T	ta			
T	li		lus	
T	Isra	in quo	o	no
S	ce	he	do	on
T	. vere			est
T				

Itt már a szem egész világosan megkülönböztethető a hangok emelkedését vagy esését, de maguk a hangok csak annyiban voltak meghatározhatók, amennyiben egész vagy félhangközökben követték egymást. Hucbald ezen segített, két jelzési módját egybekötve, a vonalak bal szélén a T és S betűk mellé odairá az archoos, deuterus, stb. hangjegyét kulcs gyanánt. Így lett aztán:

a - T	J M	
G - TF	li	a
F - TI	lu	c
E - SF		a
D - TF		a

mai írásunk szerint:

Világos, hogy Hucbald nagyon közel állott feltalálója lenni mai kottairásunknak. Azáltal, hogy vonalrendszert alakított, hogy ezt kulcsokkal látta el, könnyen rájöhetett volna azon gondolatra, úgy mint saját két találmányát, t. i. a vonalakat és betűhangjeleket, ezen egybeolvadt hangjelzést a neumákkal fuzionálni; minthogy ez utóbbiaknál úgyszólván a pont egy egyes hangot jelentett, helyettesíthette volna a szöveg szólagáival ezen pontokat és övé lett volna a dicsőség, mai kottáink megteremtője lenni.

(Folytatása következik.)

Zenei ujdonságok szemléje.

1. »Drei Klavlerstücke, componirt von Gustav Barth. Verlag von Robert Forberg Leipzig.«

Könnyebb modorban írt zongoradarabok; a szerző amellet, hogy kellemes dallamú salondarabokat iparkodik nyújtani, mégis a fokozatos haladásra is nagyon tekint, a darabok »Impromptu,« »Polonaise« és »Serenade« címetek viselnek. Melyek közül különösen a h.-mollban írt Impromptu magaslik ki úgy eredetisége mint a motívumok érdekes feldolgozása által.

2. »Trios faciles et instructifs pour deux Violons et Piano. composés par François Wohlfahrt. Verlag Robert Forberg Leipzig.«

Ezen művekben két gyermek-trios fekszik előttünk, melyeknek hasznos és szükséges voltáról mindenki meggyőződhetett, ki valaha gyermekeket oktatótt. Ha a tanítvány bizonyos fokot elért mulhatlanul szükséges őt az együtt játszás titkaiba beavatni s folyvást olyan gyakorlatokat adni elébe, melyek őt a kamarazene magasztos országába lassankint bevezetik; ezen cél elérésére írta szerző előttünk fekvő műveit is, s hogy azon akadályt is elhárítsa, mely sokszor azáltal áll be, hogy gordonka vagy mély hegedű játékos nem találhatik ezen hármassait zongora és két hegedűre szerzé. Ha tekintetbe vesszük, hogy milyen szegény e nembeli zeneirodalmunk valóban örömmel fogadhatjuk szerző tanár, ezen alapos és kitünő szerzeményeit.

3. »Sérénade célèbre de Joseph Haydn. Arrangée pour Violon et Piano par G. Hollaender. Verlag Rob. Forberg, Leipzig.«

Nagyon helyesnek találjuk, hogy Haydn ezen pompás Sérénadeját mindenféle átírásokban terjesztik a kiadók. Jean Becker florenci négyesével rövid idő alatt oly híressé tette e zenei gyöngyöt, hogy a műkedvelők bizonyára örvendeni fognak, hogy most már hegedű és zongorára is megkaphatják azt.

4. »Er und Sie.« Fünf Lieder von Robert Burns, deutsch von Adolf

Lann, für eine Singstimme mit Begleitung des Pianoforte, componirt von Carl Reinecke. « Az egyes dalok címei: 1) O schön war jener Rosenstrauch, 2) Gesegnet sei der Wald bei Nacht, 3) O ruf' und ich komme, 4) Sie ist ein holdes, liebes Ding, 5) Dein bin ich.

Reinecke karnagy neve sokkal ismeretesebb a német birodalomban, sőt már nálunk is, semhogy különös ismertetésre szorulna. Ezen dalaiban ugyanazt az egyszerűséget, dallam gazdagságot és hangulat igazságot találjuk, mely összes dalait jel'emzi. A dalok kísérete nem nehéz de, azért mégsem súlyed le azon fokra, amelyen az Abt-féle dalok kísérete van, mert a kísérek egyszerűségében mégis van poliphonikus hatás, s a kíséret a dallammal együtt kölcsönösen kiegészítik egymást.

5) »**Leichtester Anfang im Violinspiel, von Franz Wohlfahrt. Verlag Rob Forberg, Leipzig.**

Ezen mű nem hegedű iskola, de nem is mondható egyszerűen hegedű gyakorlatnak, hanem körülbelől kettejök közt áll, mint már címe is mondja, mintegy megkönnyítése akar lenni a kezdetnek, tehát még a rendszeres hegedű oktatás előtt lenne használandó; azért is inkább a technika kezdetleges nehézségeivel törődik mint a rendszeres zeneoktatással; megismerteti a tanítványt a hegedű négy hurjával, azután a hangjegyek értékével egészen a tizenhatodikig s rögtön áttér a gyakorlatokra. Először a tiszta hurokat játszatja azután az egyes ujakat külön-külön szoktatja a rendes tartáshoz, azután végig az egyes vonás nemeket sajátítatja el tanítványaival. Nem csoda, hogy ezen mű már hat kiadást élt meg, mert praktikusabbat alig találunk a hegedű literatúrában.

T Á R C A.

Zenészeteti reflexiók.

I.

Ha modern zeneéletünket a zenemivelők száma után akarnók megítélni, ha zenénknek a társaságban való állását azon érdek mértékével akarnók mérni, melyet iránta tanusítanak, a szorgalom és bűzgóság után, mely a zene tanulmányozására fordítatik; akkor azt kellene feltennünk, hogy egy kivételesen zenészeteti időben élünk; és nem létezik nagyobb város sem, a melynek ne volna színháza, hol operákat, operetteket vagy mindakettőt felváltva drámákkal nem adnának; nem létezik, bármily kicsiny legyen a helység, ahol dilletánsok által estélyek ne rendeztetnének; sőt nincs egy már jobbmodú család sem, a melynek gyermekei zeneoktatásban nem részesülnének. A zene jóformán nekünk az lett, mi a görögöknek gymnastikájuk volt; műveltségünk szükséges kiegészítése, legtöbb esetben egyetlen művészi képességünk, ha ugyan »tudományos kiépzésünk« ellenében, ezen kifejezést használni szabad.

A fiatal ember, ki iskolaidejét rajztáblával, tussal és tollal kezében élte át, anélkül hogy rajzolója mást hagyott volna maga után, mint kétes emlékeket fejében és kétségnélküli tusfoltokat nadrágjában; az, ki költői missiójában még nem kezdett hinni, vagy már fel is hagyott, (elébb-utóbb mind a kettő bekövetkezik) végre, ki a táncművészetet egy Ca nevalhóban elsajátíthatta: mindezek lány tenort énekelnek és zeneképzettek. A salonszlán igen jól ösmeri egy Strauss-féle keringő hatását és zeneképzett. X. kisasszony mamája a társaságban leányával franciául beszél és szívesen kéreti magát, hogy engedné meg a társaságot leánya »pompás« zongorajátékával mulattatni: mire a többi kisasszonyok többi mamái a közelülőknek azon megjegyzést teszik, hogy az ő leányaik is zongoráznak: ergo, mind zeneképzettséggel bírnak. Kit a sors soha sem ítelt arra, mint e sorok íróját, hogy a harmadik emeletben lakjék, és két oldalról maga mellett, sőt alatta is, kora reggeltől késő estig a »Szűz imájá«-t és a »Cloches des Monastères«-t hallgassa, az nem is tudja, hogy mily »zeneképzett« a mai világunk, és mennyivel több zene miveltetik, mint szükséges.

Ne tessék félreérteni. Hogy a zene nemesítő befolyása mint művészeté, ne szoritkozzék csakis bizonyos szabadalmazott osztályokra; hogy a zenehősök geniusa, melylyel az újabb művészeti korszak megajándékozott, világát minél messzebb áraszsza és avval minél nagyobb köröket világítson és boldogítson; hogy a zenének, tekintettel birodalmának nagyságára, azon uralkodó állása megóvassék, melyet tiszta szellemi értéke és összehasonlíthatlan közvetlensége által az összes művészetek közt elfoglal: mindezt senki sem óhajtja jobban és melegebben, mint a zeneképzett szakember.

De vajjon mindez eléretik-e járványos zenedühünk által? Valóban fokoztatik e az általános zeneérzelem azon mértékben, a mennyivel az alzenészek száma növekszik? Nem függ-e az általános zeneértelem mástól, mint a nyert zeneleckék számától? A zene térköre is négyszög mértföld és a lakosság száma után becsültetik? Tehát itt is számok beszélnek?

Már hallom azon ellenvetést: »De hát mit árt a vak buzgóság? Nem mindenki lehet egy Liszt vagy Joachim, de abból még nem következik, hogy semmi se legyen belőle? És feltéve, hogy a zenét tanuló ifjuság nagyobb része soha sem haladna túl az első lépcsőkön, mit árt az, hogy ha az, kinek módjában áll, zenét tanul és azzal foglalkozik?«

Hogy mit használ, vagy mit árt, arról jövőre.

Binocles.

Hazai hírek.

* **Kitüntetés.** A trieszti országos ipar- s művészeti kiállításon társulatunk az „ezüstérmét“ kapta, izléses és művészi belbecsessel bíró kiadmányaiért. Ezen kitüntetés annál is inkább meglepő, mert a legnagyobb ritka-

ságok közé tartozik, hogy magányos, vagy kereskedői cég mint először kiállító, az alsóbb fokú kitüntetések átugrásával, mindjárt ezüst érmét kapjon. A bíráló bizottság, eltekintve azon körülménytől, hogy társulatunk még nem állított ki

másutt, s hogy alig egy esztendeig működik, mégis e nagy kitüntetésre találta érdemesnek, mert kiadmányaink belbecsét méltányolta különösen. Társulatunknál sokkal idősebb kiadócégek Budapesten, nem képesek ily kitüntetést felmutatni, mi reánk nézve rendkívül hizelgő s újabb munkára, kitartásra serkent.

* **Dr. Morgenstern Sándor** társulatunk bíráló bizottságának tagját nem rég nagy kitüntetés érte. Triestben, hol mint a jury tizenegyedik alosztályának alelnöke működött, alkalma nyíltott ő Felsege előtt zongorázhatni. Ő Felsege legmagasabb elismerését nyilvánítván, huzamosbb ideig beszélgetett vele

* **Az őszi kiállítás.** A képzőművészeti társulat őszi kiállításának I. sorozata f. hó 15-én nyílik meg és naponkint délelőtti 9 órától délután 5 óráig lesz nyitva. A beléptidő a tavalyihoz képest hétköznapokon 50 kr., vasár- és ünnepnapok délutánjain 20 kr. lesz. A festmények nagyobb része már megérkezett a műcsarnokba, hol most szorgalmasan dolgoznak azok rendezésén. Megérkezett Adam Emil müncheni festőnek „Agárdi vadásztársaság“ című nagyszabású sportképe, mely Nádasdy Ferenc tulajdonát képezi. A képen rendkívül élénk csoportokban a magyar sportkedvelő arisztokraciának mintegy 30 tagja van élethű lovasareképekben megörökítve. A festmény magyarázó rajzzal van ellátva, amely a kiállításban a nagy kép mellett lesz elhelyezve a közönség használatára. Párisból is megérkezett a kiállításra szánt képmű. Tortez, kinek kis atelier-képét a tavalyi őszi tárlat alkalmával Andrassy Gyula gróf vette meg, most egy remek színezésű „Évá“-t ábrázoló festményt küldött. Az eddig érkezett képek közül még kitűnnek Grandjean és Cain-nek a szalonban kitüntetést nyert képműveik, valamint Thomas eleven színezésű virágképe és Verstraete hangulatteljes tájképe. A külföldi művészek közül számosan a képes tárgymutató szá-

mára is küldtek be rajzokat. A katalogust, nagyobb kelendőség végett, a társulat az idén szerényebb formában és olcsóbban állítja ki. A pályázati művek, melyek az őszi tárlatnak kiváló érdeket fognak nyújtani, csak a második sorozaton lesznek kiállítva.

* **Szegeden a szini idény** mult szombaton nyílt meg, Sardou „Odette“-jével. Az első előadás azonban többféle ünnepélyességgel volt egybekötve. Először is a városi zeneiskola tanáraival megerősített színházi zenekar a „Hunyady László“ opera nyitányát adta elő. Azután felgördült a függöny, s a szintársulat, 2 csoportban fölállva a színpad jobb- és baloldalán, zenekiséret mellett Kölesey hymnuszát énekelte el. Majd Temesváriné-Farkas Irma, a szintársulat hősnője lépett a színpadra, hogy Pósa Lajosnak ez alkalomra írt prologját elszavalja. A közönség percekig tartó, tüntető tapsokkal fogadta kedvencét s az éljenzés és tetszésnyilvánítás a szép költemeny hatásosabb részeinél többször ismétlődött. Most felgördült a hátsó függöny is és szép allegorikus csoportozat tünt elő. A magasban Pannonia alakja büszkén mutat az új színházra és alatta Thalia hívógaatólag intett a vándorszínészek fele. Az új színház körül a rekonstrukció kiváló munkásai közül: Tisza Lajos koszorúzott alakja, továbbá Pálffy Ferenc és Szabados János alakjai voltak láthatók, míg oldalt Dugonics, Vörösmarty és Szigligeti arképei tüntek fel. Vasárnap volt a második előadás, a mikor Vidor Pál „Vörös sapká“-ja került színre, nagy tetszés mellett.

* **A budai dalárda** tegnap, szombaton, esti 8 órakor a vizivárosi „Fácán“ termében Farkas Ilka úrhölgy, Kompach Ferenc és Feigenbaum Bernát urak szíves közreműködése mellett igen sikerült dalestélyt rendezett következő műsorral: 1. Sturm: Az Ayr partján, férfikar. 2. Magyar népdalok, éneklő Farkas J. úrhölgy. 3. Engelsberg: Óh mi távol, férfikar. 4. Wienjowski: Polonaise brillante, hegedűn előadja Fei

genbaum Bernát úr, zongorán kíséri Kompach F. úr. 5. Schubert F. : A sajkázó, férfikar zongorakísérettel. 6. Donizetti : Kettős „Lucia“ dalműből, előadják Farkas J. úrhölgy és Melles K. úr. 7. Kücken : Vadászadal, férfikar. 8. Erkel E. : Dalok „A piros bugyelláris“ színműből, férfikarra átírva. — Az előadásokat tánc követte.

* **Az országos díjnok-egylet** f. hó 3-an tartotta meg a vizivárosi „Fácán“-teremben első jótékonycéllú színi- és társas-estélyét. Színre került a „Beésületszó“, igen sikerült előadásban, a színi előadást pedig tánc követte. A nagyszámú közönség azzal a meggyőződéssel távozott, hogy az életrevaló egylet, mely a legmostohább sorsú társadalmi osztályok egyikének emelését célozza, megérdemli a támogatást.

‡ **A nemzeti színházból.** Csiky Gergely új társadalmi drámájából, a „Stomfai család“-ból a héten tartották az első színpadi próbát. — A téli idény műsorába Massenet „Herodiás“-án kívül még egy operai újdonság van felvéve : ez Gluck „Orfeus“-a. A főszerepet Bartolucci kisasszony fogja énekelni. — Szigetiné Human Erzszi asszony szombaton a „Sába királynője“ Sulamith szerepében fejezte be vendégjátékát, és ezen utolsó fellépte után az igazgatóság most határozik a fölött : szerződteti-e a művésznőt, vagy sem.

* **A „Stomfai család“-ból,** Csiky Gergely új színművéből a múlt héten tartották az olvasó próbát. A darabban a főszerepeket Csillag Teréz, Molnárné, Felekiné, Beresényi, Nádaï, Halmi, Pintér és Ujházy játsszák. Az utóbbi számára a szerző igen hálás orvos szerepet írt. A darab e hó közepe felé kerül színre.

* **A „Satanella“** balettet, melynek első előadása a nemzeti színházban a múlt hétre volt kitézve, néhány új jelmez készítése miatt bizonytalan időre elhalasztott.

* **A nemzeti színházban** az írók és művészek társasága több támlásszéket bérelt, melyeket a társulat tagjai és azok családjai a napi árnál fél forinttal olcsóbban kaphatnak meg.

* **Hajós Zsigmond,** a nemzeti színház egykori jeles tenoristája a fővárosban időz és a télen mint vendég föl fog lépni a nemzeti színpadon. Lehet, hogy azután ismét állandó tagja lesz operánknak, melynek néhány évvel egyik dísze volt

* **Pártényiné,** a népszínház tagja marad továbbra is. Berkiné, a Bogyó színtársulatának tagja, kit a népszínház igazgatósága helyébe szerződtetni akart, bár szerződését már alá is írta, lemondott arról, miután Pártényiné pénzbeli kárpótlásra kötelezte magát.

* **Manheimer Gyula,** az országos zeneakadémia széptehetségű végzett növendékének, külföldön való kiképeztetése céljából, a közoktatásügyi miniszter ösztöndíjat adományozott.

* **Schauer Ferenc** külföldi tanulmányútján szerzett benyomásait a „Föv. L.“ hasábjain kezdi „Napló-karcolatok“ cím alatt. Érdekes, a mit a fiatal zenész a párisi nagy operáról ír. Először — ugymond — a „Hugonották“-at hallottam benne. A zenekar gyöngye volt és az abban uralkodó figyelemflenség nagyon meglepett. Mindjárt a bevezetésben a khoralt hamisan kezdték a fúvóhangszerek. Tudtam mindjárt, mit tartsak e zenekarról, melyet oly dicsérettel emlegetnek mindenfelé De azért maguktól a párisiaktól hallám, hogy ők sem tartanak e zenekarról sokat, mivel nagyot hanyatlott, kivált az erélyes Lameureux távozása óta. Az énekesek azonban jól oldották meg feladatukat. A rataplan férfikart majdnem mindenütt, végre itt is hallottam, de seholsem oly hatásosan előadva, mint Budapesten, aminek egyszerű oka az, hogy olyan frishangú kardonokok, mint ná-

lunk, nincsenek sehol. Hogy mily önkényesen járnak el a nagy operában a nehézségek legyőzésében, arra kiváló példa a színpadi zenénél szokásos jelmezes dirigens. Ez az ember folyvást ágaskodik, integet a többieknek, kik utjában állanak, hogy menjenek félre, csakhogy ő láthasson taktust; természetesen mindez az illúzió rovására történik. Ép olyan eszköz, mint a látható sugó." Thomas új dalművét a „Francesca da Rimini“-t szintén hallotta Schauer, de nagyon gyöngének találta. „És mégis mily jó párisi szerepszerzőnek lenni!“ így kiált fel némi keserőséggel az „Atala“ szerzője. „Francesca da Rimini“ határozottan nem tetszett sem a sajtónak, sem a közönségnek, de azért, mikor én ez új dalművet hallottam, már huszonhetedikszor adták és fogják még ugyanannyiszor adni, mindig tele ház előtt.

* **Körmöcbányán** a város karmestere a főzenetanoda dísztermében f. hó 1-én hangversenyt rendezett. A hozzánk beküldött műsor nemcsak, hogy egyetlen magyar dal kivételével, magyar szerzőtől nem tartalmazott művet, hanem csak is német nyelven volt kiállítva, mintha nemis Magyarország híres bányavárosában, hanem nagy Németország valamely hely-

ségében tartották volna meg a hangversenyt. Az ilyen tapintatlanságot lehetetlen megrovás nélkül hagynunk, és tudakozódtunk az érdemes városi karmester úr neve után: alkalomilag talán majd hasznát vesszük. Az említettük magyar dalt („Mi ver fel . . .“) Nikolay Gizella k. a., — azóta már Viza Ferenc Jánosné — énekelte nagy hatással.

* **A VI. számú. Károly Román király** nevét viselő gyalogezred zenekarának karnagyává F ü l ö p ö t neveztek ki, ki eddig a 32-ik számú Este gyalogezred zenekaránál mint őrmester működött.

* **A Pantheon-terv** pályázatára, melyet a magyar mérnök- és építészegylet kitűzött, öt versenymű érkezett be, mind magyar jelleggel. Bírálói Ybl Miklós, Weber Antal, Schwarzel Sándor, Pucher József, Pártos Gyula és a képzőművészeti tanács kiküldendő két tagja lesznek.

* **Szerb színművek magyar nyelven.** Löwy Miklós, kinek fordításában a nemzeti színpadon nagy sikerrel adták elő a tavasszal a „Szerelmes levél“ című, pályanyertes szerb színművet, közelebb egy kötet szerb és román színművet ad ki magyar fordításban. Tudomásunk szerint ez az első ilyenmű gyűjtemény magyar nyelven.

Külföldi hírek.

‡ **A szép Melusina.** A bécsi udvari operaszínházban Doppler Ferenc új balletje: „A szép Melusina“ a napokban fényes sikert aratott. A ballet Schwindnek, az operaszínház loggiájában látható képsorozata nyomán készült, mely a csásos vizitündér érzékeny történetét tárgyalja, a ki Raimund lovagot elbűvölte, azután felesége lett, őt több gyermekkel ajándékozta meg, de mindez a boldogság egy csapásra véget ért, mert Raimund megszegte esküjét és behatolt a szép Melusina szentélyébe. Az első felvonás első jelenete a tündér barlangját tünteti elénk. A felvonás többi ré-

sze az „erdei forrás“ mellett játszik. Látjuk Melusínát, mint menyasszonyt, a mint lábán kezét nyújtja lovagjának. Azután látjuk őt mint nőt, a ki férjét figyelmezteti az esküszegés következményeire; végre mint anyát, aki gyermekeivel játszik. De a felvonás végén már a rágalom elhinti magát. A második felvonás első jelenete bepillantanunk enged a bájos tündér szentélyébe, a hol a többi tündérekkel fürdik és játszadozik. Most következik az esküszegés: Raimund ugyanis esküje ellenére behatol a szentélybe. A tündérpalota összemölik, oda minden földi boldogság. „Me-

lusina anyai fájdalma“ és a „Viszontlátás“, az apotheosis egy neme képezik utolsó két képét a balletnek, mely pazar fényvel és sok izléssel van kiállítva és rendezve. A lovagok és nemes hölgyek, hirnökök és zászlósok, ijjászok és alabárdosok, vadászok és solymárok festői csoportja annyi látványosságot nyújtanak, hogy az egész inkább némajátéknak tekinthető, mintsem balletnek a szó megszokott értelmében. Maga Melusina, a főszereplő nem táncol, hanem csakis mimikával ad kifejezést érzelmeinek. A táncot Melusina vetélytársnője, Blaniferte képviseli. A zene igen kedves. Különben sikerültnek mondják a benne előforduló „virágkeringő“-t, továbbá a „paraszt-tánc“-ot és a „rágalom-polká“-t.

‡ **Liszt Ferencnek** egy új tanítványa, a tizenhét éves d'Albert Jenő múlt pénteken Weimarban hangversenyt adott, melyet szinte szenzációs siker kísérte. A fiatal zongoraművész, ki egy ideig Bécsben tanult, már ottan, később pedig Londonban és a nyáron a Parsifal-előadások alkalmával Bayreuthban is roppant feltűnést keltett tüneményeszerű zongorajátékával. A nyár kezdetén Weimarba került Liszthez, a ki azonnal felismerte benne a rendkívüli tehetséget, a milyennel Tausig Károly óta nem találkozott. A pénteki hangverseny alkalmával a mester ragyogó arccal azt kérdezte valamennyi ismerősétől: „Mit szóltok a fiatal oroszlánhoz?“

‡ **A bécsi nemzetközi műtárlat** gyöngé anyagi sikere fölött sopánkodik a bécsi sajtó. Április elejétől szeptember végeig a látogatók száma mindössze 216,327 volt, a mi nem valami fényes eredmény. Csak három hónapban: áprilisban, májusban és szeptemberben volt naponként ezer látogatónál több a tárlatban; a többi három hónapban alig 7—800. A vásárlási kedv sem volt valami nagy. A tárlaton lévő másfél ezer műtárgy közül, melyek összesen mintegy harmadfél millió forint értéket képviselnek, nem adtak el többet százhusz darab-

nál, összesen 130 ezer forintot. Ebben az összegben azonban befoglaltatik az osztrák kormány által képvásárlásokra fordított 30 ezer forint is. Bécsiek különben alig vásároltak valamit, az eladások túlnyomó része külföldre történt.

‡ **Tua Teréz** fiatal hegedűművésznő olyan lelkesedésre ragadta a berlinieket, a milyenre Patti és Gerster föllépése óta nem volt példa a porosz fővárosban. A művésznő utolsó föllépte alkalmával valószínű bombázást vittek végbe virágokkal a nézőtérrel a színpadra és onnan viszont a nézőtérre. Mindenesetre új és eredeti ötlet egy művésznőtől, hogy ő szór a közönség közé virágokat.

‡ **Arrigo Boito**, a „Mefistofeles“ szerzője, — mint Schauer írja „Napló karcolat“-aiban — jelenleg „Nero“ című dalművön dolgozik és megígérte az „Atala“ szerzőjének, hogy ha majd azt is előadják nálunk, eljön a premierre. Attól tartunk, hogy ha erre akar várni, sokára, vagy talán sohasem látja meg Budapestet. Boito megajándékozta arcképével Schauer Ferencet és általa egy-egy arcképet küldött Bartolucci k. a.-nak és Ney Dávidnak is.

‡ **A színházügy szabályozása** tárgyában az alsó-ausztriai tartománygyűlésnek múlt héten a kormány törvényjavaslatot nyújtott be, mely szerint új színházat csak szabad téren, a szomszédos épületektől legalább 15 méter távolságban szabad építeni. Csak az olyan színház, mely 600-nál nem több személyre van számítva, támaszkodhatik hátsó, színpadi oldalával valamely szomszédépületre.

‡ **Talma Rouenban.** Vasárnap avatták föl Rouenban az új színházat, mely az 1876. évben leégett városi színház helyén épült. Ez alkalomból a Figaro érdekes adatot közöl a régi roueni színház történetéből, mely a híres Talma nevével áll kapcsolatban. Az említett művész egy ízben Rouen-

ban vendégszerepelt. Mint mindenütt, itt is voltak lelkes bámulói, de nem hiányoztak ellenségei sem, akik összeesküvést szóttek ellene. Alig lépett Talma a színpadra, a közönség egy része füttyölni és tombolni kezdett, úgy, hogy a művész nem volt képes játszani. Ekkor kezével intett, hogy a közönséghez szólni kíván. Csakugyan mély esend állott be és Talma megszólalt: „Azt ugyan már hallottam, hogy a szamarak ordítanak; azt azonban még eddig nem tudtam, hogy füttyölni is tudnak.“ Elképzelhető, milyen óriási zsvaj követte ezeket a szavakat. A közönség felugrált helyéről és ostromolni akarta a színpadot. Felkiáltások hangzottak: „Ki vele!“ „Kérjen bocsánatot!“ stb. Talma nyugodtan elhagyta a színpadot, átöltözött és bántatlanul kiért az utcára. Mialatt a felbőszült közönség csakugyan felmászott a színpadra és Talma keresésére indult, ez már — postakocsiban ült és utban volt Páris felé.

‡ **Ismét bukást** jeleznek Párisból. A Chateau d'Eau-színházban Bouvier ötfelvonasos drámáját a „Rózsaszínű domino“-t érte a szomorú sors. A darab érdekesen indul meg, de csakhamar ellapul és nem nyújt egyebet az unalomig elkoptatott helyzeteknél. Henri Zoret meggyilkolta kedvesét, Heléne Verdiert, aki a gyilkosság estéjén rózsaszínű dominót visel. A hullát felismeri Caroline Vallier varróleány, a ki a rózsaszínű dominót oda vitte volt Verdiernének. De a gyilkost nem árulja el, mert ő is kedvese. — Husz év mult el. A meggyilkolt Vallierné fia párbajt készül vívni Henri Zoretvel, mivel a menyasszonyát megsértette. Caroline Vallier megtiltja Zoretnek a párbajt, ez azonban adott szava ellenére megvívni készül a fiatal Vallierrel, midőn megjelenik a küzdő téren a rózsaszínű domino. Ennek látára kihull a kard Zoret kezéből és ellensége őt keresztül döfi.

‡ **A stockholmi királyi színház** szeptember 30-án ünnepelte fenállásának szá-

zadik évfordulóját. Az ünnepi előadás, melyben a legkedveltebb operákból, színművekből és vígjátékokból egyes élőkép-csoportokat mutattak be, — prolog előzte meg, és a színház alapítójának, III György királynak apothozisa fejezte be.

‡ **Gallmeyer asszony** szerencsésen megérkezett Amerikába s erről egyik bécsi lapot New-Yorkból a következő kábel-távíratban tudósította: „Ép most szerencsésen és egészségesen megérkeztem. Megindítólag nagyszerű fogadás. Holnap, hétfőn játszom először. Tewele is föllép. Üdvözlöm drága Bécesemet. Pepi.“

‡ **Plankensteiner-Wiltné asszony**, Wiltné Mária asszony leánya, mint annak idején említettük, szintén a színi pályára lépett és a napokban lépett fel először Grácban, mint Margit, Gounod „Faust“-jában. A művésznő roppant sikert aratott: nyoleszor hívták ki.

‡ **Kaulbach Frigyes Ágost** a jövő hónapban Párisba teszi át lakását, de azért Münchenben is megtartja műtermét és az év egy részét mindig itt fogja tölteni.

‡ **Pasdeloup, párisi zeneigazgató** a jövő idényre 24 hangversenyt hirdet, három cyklusban, nyole—nyole hangversenynyel. Egy ülőhely ára egy cyklusra 48 és 32 frank.

‡ **Sardou „Feodora“** című új drámáját csütörtökön olvasta föl a párisi „Vaudeville“ színház művészeinek és Sarah Bernhardtnek.

‡ **Nilsson Krisztina** e hó 14-én indul el Liwerpoolból New-Yorkba, a reá következő szombaton pedig Patti Adelina és férje Nicolini szintén utra kelnek Amerikába.

☼ **Különös színészi jubileum.** Berlinben Barnay Lajos a héten századszor játszta el „Uriel Acosta“ szerepét.

☼ **Knaak,** a kedvelt bécsi komikus jövő vasárnap szintén Amerikába indul, hol a new-yorki Thalia-színházban néhány hónapig vendégszerepelt fog.

☼ **Furcsa szintársulat** fogja a legközelebbi idényt London egyik színházában megnyitni. A szintársulat ugyanis, valamint a zenekar is, csupa nőkből áll, még a férfi szerepeket is nők játsszák, úgy, hogy ezzel elérkeztünk volna annak épen ellenkezőjéhez, ami az ó-korban divat volt,

midőn tudvalevőleg minden szerepet férfiak adták. A társulat Amerikából jött.

☼ **Matras József** az egykori kedvelt bécsi komikus állapota az utóbbi időben annyira rosra fordult, hogy tébolydába kellett őt szállítani. A szerencsétlen művész már harmadfél év óta zavart elméjű, de eddig még otthon ápolhatták. Testileg jól érzi magát, étvágya kitünő, de emlékező tehetsége és fölismerési képessége már tökéletesen elhagyta, magaviselete pedig egészen gyermekes.

☼ **Prágában a „Faust“** második része tegnap este került színre, de csak közepes sikert aratott

Kiadótulajdonos: a „HARMONIA“ magyar zeneművészek részvénytársulata.

A társulat hirdetései.

U j t a l á l m á n y !

Vonó hangszerek, hegedűk

és gordonkák,

melyek teljesen pótolják az olasz mesterek műveit. A hang ép oly erős és nemes, mint a régi hangszereké.

☞ Noebe készítményei! ☜

Csakis a Harmoniánál, Budapestén kaphatók

Világhírű szaktekintélyek elismeréssel nyilatkoznak e feltűnést keltett tüneményszerű hangszerekről.

Egy hegedű ára, csinos tokban . . . 100 frt.

Egy gordonka ára, csinos tokban . . . 150 frt.

Legujabb megjelenés !

10 hegedű gyakorlat
egy második hegedű kíséretével,

irta

Huber Károly,

nemz. zenedei karnagy és a hegedű kiművelési osztályok tanára.

Kapható a társulat nemz. zeneműkereskedésében,
váci utca 3. szám.

HANGSOROZATI ISKOLA

irták

Bartay Ede

és

Székely Imre.

Kapható a társulat nemz. zeneműkereskedésében,
váci-utca 3. szám.

H E V E S I B.

zongoragyáros Budapestén.

Kitűnő hazai gyártmány, mely különösen szoliditása és tartóssága által tűnik ki. Ezen, minden tekintetben ajánlható zongorák fő-
ügynökségét a társulat bírja s zongoratermében mindig meg-
tekinthetők.

!! Zene ujdonságok !!

1. »**Sárosi nóta**« (csárdás), könnyű tetszetős zongoradarab . . . . . 1 frt — kr.
2. »**Magyar rögtönzet**« Gaal Ferenc, magyar irányú szalondarab, különösen a jobb zenét művelőknek . . . . . — » 75 »
3. »**Gyermekélet**« tiz fokozatos és jellemző zongoradarab Somogyi Mórtól . . . . . 1 » — »
4. »**Paula rezgő**« csinos táncdarab, szerző Grechenek Béla . . . . . — » 60 »
5. »**Nefelejts**« lengyelke, szerző Kiss Béla . . . . . — » 60 »
6. »**Gyöngyvirág**« keringő, szerző Somogyi Mór . . . . . 1 » — »
7. »**Nana-keringő**«, szerző Bánfi Sándor . . . . . 1 » 20 »

!! Dalegyletek figyelmébe !!

Következő új férfi négyesek jelentek meg, s kaphatók a társulat nemzeti zeneműkereskedésében

- Erkel Ferenc**, Takarodó . . . . . Ára 1 frt — kr.
Huber Károly, Húzzad cigány . . . . . » 1 » — »
»	»	1. sz. Nem nézek én, minek néznék	}	»	1	»	»
»	»	2. sz. Esik eső, csókeső esik		»	1	»	»
»	»	Harmonia induló		»	—	»	60 »
»	»	Vartyogi dalnokverseny		»	15	»	— »
»	»	Nász dal		»	1	»	— »
»	»	Hullámszik a tiszta buza	}	»	1	»	— »
»	»	Zöld leveles fehérvirágos akácfa		»	1	»	— »
- Serly Lajos**, Éji zene . . . . . » — » 60 »
Sigmond Akos, Szerenád . . . . . » 1 » — »

38. szám.

HARMONIA

ZENÉSZETI KÖZLÖNY.

MAGYARORSZÁG ÉS A KÜLFÖLD MŰVÉSZETÉNEK
HETI SZEMLEJE.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ERNEY JÓZSEF.

KIADÓTULAJDONOS:

A „HARMONIA“ MAGYAR ZENEMŰVÉSZEK RÉSZVÉNYTÁRSULATA.

BUDAPEST.

NYOMT. IDŐSB. POLDINI EDE ES TÁRSA

1882.

Egyes szám ára 15 kr.

EMÉK-NAPTÁR.

Oktober 9-én.

1814. szül. Verdi József, operaszerző Parma mellett.
1835. szül. Saint-Saëns Camille, operaszerző Párisban.

Oktober 10-én.

1791. halt meg Schubart D. F., zenetudós Stuttgartban.

Oktober 11-én.

1788. szül. Sechter Simon, zeneszerző és zeneszerzés tanára Bécsben. Megh. 1867.

Oktober 13-án.

1792. szül. Hauptmann Mór, zenetudós Drezdában. Meghalt 1868.

Oktober 14-én.

1842. szül. Langer Viktor, zeneszerző, a szegedi zenede igazgatója.

Oktober 15-én.

1818. szül. Dreyschoek Sándor, zongoraművész Zakon (Csehország). Megh. 1869.

Ey.

A harmincnyolcadik szám tartalma :

A »Koldus-művészek«.

Hogyan keletkezett hangjegy-írásunk. (Folytatás)

Zenei újdonságok szemléje.

Tárca :

Zenészeti reflexiók. I.

Hazai hírek.

Külföldi hírek.

Hirdetések.

A társulat zongora-termében következő hangszerek kaphatók és ajánlatnak :

Kitünő hazai gyártmány.

K O R I K B É L A

zongorakészítő Budapesten.

Szakértők véleményével támogatott kitünő hangszerek, melyek a magyar közönség figyelmébe ajánlatnak.

Javitást és bőrizést is eszközöl.

!!! Figyelmeztetés !!!

Kitünő zongorahangoló

M A G R I N I A.

ajánlatik mindennemű zongora-hangolás, javítás, bőrizésére.

Megtudható a társulat zeneműkereskedésében váci utca 3.

Megjelent a társulat kiadásában :

A

vörös sapka

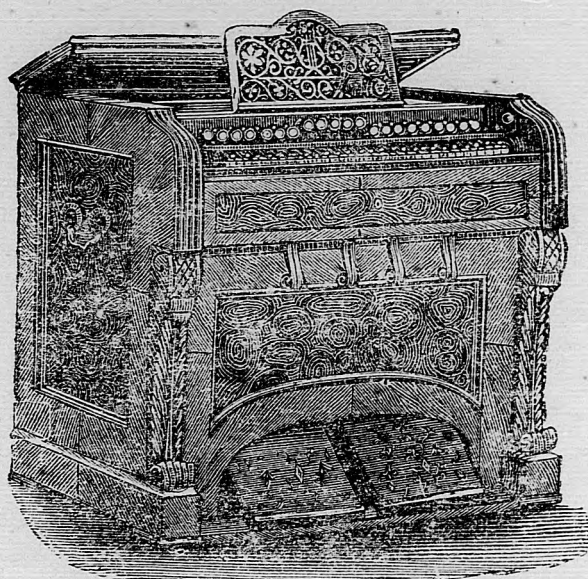
népszínművének összes kedvelt dalai.

1. »Ugyan rózsám mit látsz rajtam.«
2. »Az orcája olyan mint a gyöngé harmat. (Eredeti dal) szerzé H a l m a y K á z m é r.
3. »Ripi-ropog a csizmám« (Eredeti dal) szerzé H a l m a y K á z m é r.
4. »Sir a madár, sir a száraz ágon« (Eredeti dal) szerzé R é v a i R i v t s c h i t s A.
5. »Hallja-e, hallja-e, kis violám« (Eredeti dal) szerzé R é v a i R i v t s c h i t s A.
6. »Sokszor nézek fel az égre.«
7. »Galagonya bojtorján «
8. »Vágtat a ló, elszakadt a kantárja.«

E népszínmű nagy tetszést s sikert aratott a budapesti népszínházban.

Kapható a társulat nemz. zeneműkereskedésében s minden hazai könyv-és zeneműkereskedésben.

A társulat zongora-terméiben következő hangszerek kaphatók és ajánlatnak:

A legkitünőbb
„Harmoniumok“

Titz Péter utóda
Kotykiewicz Teofil
gyára Bécsben.

A legjobb minőségű Harmoniumok nagy választéka. Hangverseny- és szalon-harmoniumok Prolongement és Percussióval. Templomok és iskolák számára 100 forinttól felfelé.

Több évi jótállás!

➔ *Árjegyzékek kívánatra bérmentve küldelnek.*

! Ehrbar !

világhírű zongorái.

Ezen hangszerek a zongora gyártás remekei közé tartoznak. Tartóságra utólérhetlenek, ezen tulajdonságnak köszönheti e gyár nagy hírnevét. Kaphatók:

Szalon Stucz,	diófa	} kereszthurozott és egyszerű.
„ „	fekete	

„Produktiv szövötkezet“

E céget hat évvel ezelőtt a világhírű „Bösendorfer“ zongoragyárából elszakadt 60 munkás alapította s ma már méltán vetekedik az anyagyár készítményeivel.

Tekintve a kitünő minőséget a legolcsóbb hangszer. Különösen ajánlhatók az úgynevezett „Mignon zongorák.“

— A nagy arany éremmel kitüntetve. —

SCHMIDT FERENCZ

Bösendorfer tanítványa.

Jó minőségű tartós zongorák:

Rövid szalon, diófából

„ „ fekete

Árjegyzék küldetik, díj nélkül.